

SP ZOZ WSzS nr 4 w Bytomiu	Procedura : Postępowanie ze zwłokami w przypadku śmierci pacjenta w szpitalu.		
Opracowały : Pielęgniarki Epidemiologiczne	Zatwierdził Z – ca dyrektora ds lecznictwa Janusz Milejski		Obowiązująca od 16.09.2013 r.
Sprawdziła : Dr n med. Renata Bajor	Nr procedury : 76	Data aktualizacji: 18.04.2019 r.	Wydanie 3/poprawione
			Strona 1 z 4

Cel procedury : Instrukcja określa sposób postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu.

Podstawa prawna :

1. Ustawa o działalności leczniczej z dnia 15 kwietnia 2011 r. (tj. 9 listopada 2018 r., Dz. U. z 2018, poz. 2190 z późn. zm.).
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie postępowania podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne ze zwłokami pacjenta w przypadku śmierci pacjenta z dnia 10 kwietnia 2012 r. (Dz. U z 2012 poz. 420)
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki społecznej z dnia 10 kwietnia 1972 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach anatomii patologicznej, w prosektorjach oraz pracowniach histopatologicznych i histochemicznych (Dz. U 17 poz. 123).

Procedura dotyczy :

- pielęgniarek
- lekarzy

§ 1

1. W razie śmierci chorego w oddziale pielęgniarka bezzwłocznie powiadamia o tym fakcie lekarza prowadzącego lub lekarza dyżurnego.
2. Lekarz danego oddziału:
Dokonuje oględzin
Stwierdza zgon i ustala jego przyczynę
Odnotowuje w historii choroby i raporcie lekarskim datę i godzinę zgonu
Wypisuje „Kartę zgłoszenia zgonu”
Pielęgniarka niezwłocznie przekazuje wypełnioną „Kartę zgłoszenia zgonu” stanowiącą załącznik nr 2 do niniejszej procedury do Zespołu Kontroli Zakażeń Szpitalnych.

E. Madala

3. W przypadku śmierci pacjenta w przychodni lub w Izbie Przyjęć, zgon stwierdza lekarz przychodni bądź lekarz dyżurny Izby Przyjęć, a czynności pielęgniarские wykonuje pielęgniarka przychodni lub Izby Przyjęć.

§ 2

1. Lekarz kierujący oddziałem lub lekarz dyżurny niezwłocznie powiadamia rodzinę zmarłego albo osobę lub instytucję upoważnioną w historii choroby lub w karcie zgody pacjenta.
2. Jeśli zmarły jest bezdomny, powiadamiany jest ośrodek pomocy społecznej lub gmina właściwa dla miejsca ostatniego zamieszkania zmarłego.
3. Lekarz powiadamia rodzinę zmarłego telefonicznie w przypadku braku adresu, powiadamia policję.

§ 3

4. Przedmioty pozostałe po zmarłym, spisane protokolarnie, przekazywane są za pokwitowaniem rodzinie zmarłego lub osobie upoważnionej w historii choroby lub karcie zgody pacjenta.
5. Rzeczy pozostałe po zmarłym, którego zwłoki oddano do dyspozycji prokuratora nie mogą być wydane przed wykonaniem sekcji zwłoki, bądź otrzymaniem zawiadomienia o zwolnieniu od sekcji.

§ 4

1. Pielęgniarka odnotowuje datę i godzinę zgonu w:
Karcie gorączkowej
Ruchu chorych
Raporcie pielęgniarским
2. Pielęgniarka odnotowuje w raporcie pielęgniarским fakt powiadomienia rodziny o zgonie.

§ 5

1. Zwłoki pozostają w oddziale przez minimum 2 godziny.
2. Miejsce dla przechowywania zwłok ustalone jest w regulaminie wewnętrznym każdego oddziału. Możliwe jest ustalenie miejsca przechowywania zwłok wspólnego dla kilku oddziałów.

§ 6

1. Pielęgniarka dyżurna wykonuje wstępną toaletę pośmiertną i oznakowuje zwłoki identyfikatorem stanowiącą załącznik nr 3 do niniejszej procedury umieszczonym na przegubie dłoni lub stopie osoby zmarłej oraz umieszcza je w worku foliowym przeznaczonym do tego celu
2. Identyfikator zawiera: imię, nazwisko, PESEL osoby zmarłej, datę i godzinę zgonu
3. Zwłoki powinny być zaopatrzone w wypełnioną przez pielęgniarkę „Kartę skierowania zwłok do chłodni”, stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej procedury
4. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie tożsamości osoby zmarłej, w karcie skierowania do

Handwritten signature

chłodni oraz na identyfikatorze stosuje się oznaczenie „NN”, z podaniem przyczyny i okoliczności uniemożliwiających ustalenie tożsamości.

5. Wszystkie czynności związane z przygotowaniem zwłok w celu ich wydania muszą być wykonywane z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej.

§ 7

1. Pielęgniarka dyżurna zawiadamia telefonicznie Wykonawcę, z którym Szpital ma podpisaną umowę na wykonywanie czynności związanych ze śmiercią pacjenta oraz usługi transportu i przechowywania zwłok, o potrzebie odbioru zwłok z oddziału.
2. Po upływie dwóch godzin od zgonu, zwłoki są odbierane z oddziału przez pracownika Wykonawcy, o którym mowa ust. 1, za pokwitowaniem w „Karcie skierowania zwłok do chłodni”.
3. Zwłoki przewożone są w pozycji na plecach i zabezpieczone w jednorazowym worku foliowym, przeznaczonym do tego celu.
4. Transport z oddziału lub Izby Przyjęć do chłodni odbywa się w zamkniętej kapsule
5. Po umieszczeniu zwłok w chłodni, pracownik Wykonawcy czyści i dezynfekuje użytą kapsułę.

§ 8

W przypadku zgonu pacjenta, którego tożsamość nie została ustalona, bądź zgonu, co do którego istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest następstwem wypadku lub udziału osób trzecich, lekarz powiadamia prokuraturę i policję.

§ 9

W prosektorium pracownicy Wykonawcy:

1. Myją, golą i ubierają zwłoki osoby zmarłej (przez ubranie zwłok rozumie się okrycie ciała zapobiegające nagości zwłok)
2. W razie konieczności przygotowują zwłoki do sekcji dokonując odpowiedniego wpisu do „Księgi zmarłych”.

§ 10

1. Zwłoki osoby, która zmarła w szpitalu, mogą być poddane sekcji, chyba, że osoba ta za życia w historii choroby lub w karcie zgody pacjenta wyraziła sprzeciw lub uczynił to jej przedstawiciel ustawowy z zastrzeżeniem ust. 4.
2. O zaniechaniu sekcji zwłok z przyczyny określonej w ust. 1 sporządza się adnotację w dokumentacji medycznej i załącza oświadczenie woli osoby zmarłej lub jej przedstawiciela ustawowego.
3. Wykonanie lub zaniechanie sekcji zarządza Dyrektor Szpitala lub upoważniony przez niego lekarz na wniosek właściwego ordynatora lub w razie potrzeby po zasięgnięciu jego opinii. W dokumentacji medycznej sporządza się adnotacje o dokonaniu lub zaniechaniu sekcji zwłok, z odpowiednim uzasadnieniem.
4. Przepis ust. 1 nie dotyczy dokonywania sekcji w sytuacjach:
Określonych w Kodeksie postępowania karnego
Gdy przyczyny zgonu nie można ustalić w sposób jednoznaczny
Gdy zgon pacjenta nastąpił przed upływem 12 godzin od przyjęcia do szpitala

H. Maury

Określonych w przepisach o chorobach zakaźnych i zakażeniach.

§ 11

W przypadku przeprowadzenia sekcji zwłok wraz ze zwłokami dostarcza się do Prosektorium Wykonawcy historię choroby.

§ 12

- Kategoriecznie zabrania się powiadamiania firm pogrzebowych o zgonie w Szpitalu. Zakaz dotyczy wszystkich pracowników szpitala.
- Ust. 1 nie dotyczy Wykonawcy, z którym Szpital ma podpisaną umowę na wykonywanie czynności związanych ze śmiercią pacjenta oraz usługi transportu i przechowywania zwłok

§ 13

1. Pracownik Wykonawcy w Prosektorium wypełnia „Księgę wydania zwłok”.
2. Pracownik Wykonawcy wydaje zwłoki rodzinie lub osobie upoważnionej do odbioru zwłok.
3. Zwłoki osoby zmarłej przechowuje się w chłodni nie dłużej niż 72 godzin.
4. Dłuższe przechowywanie następuje jeżeli:
  - W związku ze zgonem zostało wszczęte dochodzenie albo śledztwo a prokurator nie pozwolił na pochowanie zwłok
  - Zwłoki nie mogą zostać wcześniej odebrane przez osoby lub instytucje uprawnione
  - Z innych przyczyn za zgodą lub na wniosek osoby lub instytucji uprawnionej do pochowania zwłok osoby zmarłej
5. Przechowywanie zwłok powyżej 72 godzin jest odpłatne za wyjątkiem § 13 ust.4 pkt 1

§ 14

1. Wymienione w procedurze czynności są procedurą przedpogrzebową i nie stanowią przygotowania zwłok do pochówku.
2. Za powyższe czynności nie pobiera się opłat z zastrzeżeniem §13 ust. 5

§ 15

1. Szpital wyznacza osobę koordynującą działania w zakresie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu – pielęgniarkę epidemiologiczną.
2. Osobą odpowiedzialną za całość działań jest Z-ca a Dyrektora ds. Lecznictwa.

Załączniki:

1. „Karta skierowania zwłok do chłodni”
2. „Karta zgłoszenia zgonu”
3. „Identyfikator”.

SPECJALISTA
pielęgniarstwa epidemiologicznego

Viola Maria Lisik

Styżniewski

Specjalista Pielęgniarstwa
Epidemiologicznego

Barbara Sitko

Przewodniczący Zespołu Kontroli
Zakażeń Szpitalnych

dr n. med. Renata Bajor
higienista i epidemiolog

Z-ca Dyrektora ds. Lecznictwa
Wojewódzkiego Szpitala
Specjalistycznego nr 4 w Bytomiu

Tab. Jacek Milejski

KARTA SKIEROWANIA ZWŁOK DO CHŁODNI

Imię i nazwisko osoby zmarłej .....

PESEL osoby zmarłej (w przypadku braku numeru pesel – serię
i numer dokumentu stwierdzającego tożsamość)
.....

data i godzina zgonu.....

godzina wydania zwłok osoby zmarłej do chłodni .....

Imię, nazwisko pielęgniarki wypełniającej kartę
.....

Imię, nazwisko osoby przyjmującej zwłoki .....

.....
podpis osoby wydającej zwłoki

.....
podpis osoby przyjmującej zwłoki

Handwritten signature in blue ink

Załącznik nr 2

Bytom, dnia .....

ZGŁOSZENIE ZGONU

Oddział .....

Imię i nazwisko pacjenta .....

Data przyjęcia na oddział .....

Data i godzina zgonu.....

Godzina wydania zwłok z oddziału .....

.....
podpis osoby wydającej zwłoki

.....
podpis osoby przyjmującej zwłoki

fy mały k

IDENTYFIKATOR

Imię i nazwisko osoby zmarłej .....

PESEL osoby zmarłej (w przypadku braku numeru pesel – serię
i numer dokumentu stwierdzającego tożsamość)
.....

data i godzina zgonu.....

podpis pielęgniarki

Ky Mary B-